

Urednici: Dejan Matić & Milan Dobričić

Dizajn korica: Dina Radoman

Crtež na koricama: Maša Đuričić Džudžević

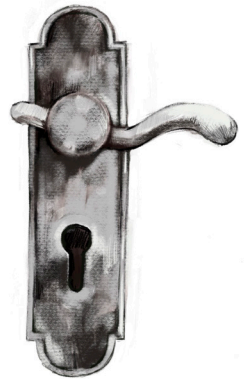
Izvršni urednik: Uroš Kotlajić

Logo biblioteke: Polina Dabiža

Copyright © Bojan Vasić, 2022

Copyright © ovog izdanja Treći Trg, 2022

Bojan Vasić

roman

vlastelinstva

Treći Trg – Srebrno drvo
Beograd 2022

Na početku mora da su bile reči, što promiču u koloni od dva po dva nezgrapno meka sloga, i ove, sadašnje, što se ne sećaju starih, već pamte samo lica, gustinu svetla i nemu stvarnost prizora.

Sve je na meni obično i nema o čemu da se priča. Mama je trudna s bratom i vozi bicikl preko seoske kaldrme kako bi majstorima donela pivo. Otac vadi eksere iz starih letvi, a ja stojim do njega, obučen u žuto, i u farmerkama na tregere.

Niko ne ume da kaže ko nas to zapravo fotografiše. Moja silueta prekriva desni ugao slike, za njom su hrpe dunavskog šljunka i naslagan cement. Zurim nekud ukrivo i uvis, u crne džakove, koje i sada vidim, razapete preko praznih prozora na dvorišnom zidu, tamo, van ivice uslikanog.

Još jasno osećam njihov neodoljivi poriv da se razjape i prekriju i mene i čitav prostor obuhvaćen fotografijom, progutavši, kao treptaj, oblinu vidljivog. Praznina je tu, u crnoj plastici, i strahu lako prepoznatljivom čak i na tako malom, jeftinim filmom razmazanom, dečjem licu.

Aparat jedva da razaznaje oči, i u njima vijorenje crnih zastava na večno nedovršenoj kući, nadimanje dva crna, zloslutna jedra što plove u mestu, na zidu koji mi se, ni zbog čega, poput rendgenskog snimka glave, pričinjava kao nešto istovremeno i tuđe i tačno.

Znam da ne postoje ove reči, još nečitke na staroj slici i u dečaku, ispunjene uznemirenošću kakvu uvek u meni stvori utisak nepomičnosti vremena. Sve tu leži jedno do drugog, kolone suglasnika zamrznutih u prozu na svom putu iz usta – statičnost, praznina, detinjstvo.

Sve to postoji na isti, beslovesan i dodirljivo stvaran način, tek naknadno, i to pred drugima, iznova rekonstruisano u smisao, sa nekom nadmenom i nepotrebnom preciznošću, i uz pomoć dvosmislenih rečenica, čiji je cilj da prevare same sebe.

Mogu da kažem kako se sećam jedino glasa, hladnoće predmeta, peškira koji sam negde zaboravio i prstiju, prinetih licu pošto dodirnu visoku kvaku, pokušavajući da rečju dosegnu mesinganožutu što je ostala da treperi negde duboko u oku.

Sećanja su tanja od novinskog papira, pristižu niz vreme kao jednostavni nizovi prezenta, ta hladnoća koja se spušta sa sprata dok stojim u dnu stepeništa, i liči na nešto, nešto što nije ni kao ja, ni kao mama, ni kao iko od ukućana.

Penjem se gore i kažem bratu ti si stara kožna torba, vidi kako si pocepan, kroz tebe duva promaja.

Još uvek je dan i to se bolje oseća ovde, na podu boje vlažne krede, samo tvrđem, drugačijeg mirisa, kakvog smo ga i ostavili igrajući se letos na hladnoj ploči, jedući prašinu koja je sipila sa zidova i puštajući da nam glas i pokreti odzvanjaju preko praznog prostora.

Dan je dug, kažem, podižući teme uvis, i gledajući u stranu, dodirujući dedin dlan, znojav, mek i tačan gotovo kao kazaljka, koji se pomera samo kako bi svemu pokazao smisao i dužinu.

Ovaj dan je moj, okrugao i uvek isti, kao krojački metar smotan u sebe, sama svetlost što se kreće po krugu, i traje u njemu, i ne izlazi iz njega.

Kada zatvorim oči, čini mi se da bih mogao odjednom da saznam i vidim čitav svet, jer želim to, da danom napunim telo i glavu i svako tkivo bez izuzetka, da uzmem dan i stavim ga u frižider zajedno sa zaleđenim povrćem i mesom, vadeći svetlost u toku noći, stavljajući krpe pune ledenog sunca na mesta na koži kroz koje duva sumrak, želeći da zapušim te nevidljive modrice kao i tata, kada je napunio penom ivice prozora i vrata, i smirio vetar.

Tako ja pričam i rimujem reči u sebi, jer kada pričam, ne plašim se toliko što će pasti noć. A noć je padala stalno.

On me zadirkuje zbog mraka i opet vežbamo. Ja se ljutim, naravno da se ljutim, ali ipak izgovaram slova. Kakve veze ima slovo sa mrakom? R. Vidite li da mogu, da mrak nema nikakve veze sa tim, da mrak nije reč nego je stvarno mrak, i molim te, mama, nemoj da se smeješ kao on koji nije pravi doktor iako tako izgleda. R nema nikakve veze sa mrakom i ja se ljutim iako govorim R i govorim R iako se ljutim.

Posle sam je ipak pitao, mama, zašto ne živimo u gradu, što je značilo da strašno želim da živimo u gradu, odmah sada, a ona mi je na to odgovarala dugo i odgovarala je lepo, ali sve to skupa je značilo ne.

Grad u kome smo svi zajedno letos bili zove se Bukulja i ima, osim svega onog što ima svaki grad, i jedno brdo i jedan bazen.

Tada sam prvi put prespavao u gradu i uopšte me nije bilo strah. Zidovi u toj sobi, u gradu, bili su isti kao i kod nas, i roletne su bile iste, grad je bio istih prozora kao i naša kuća.

Bio je isti u svemu, sem u svetlima.

Jer, kada sam legao, sa ulice su po plafonu poletela raznobojna, bučna, roletnama iseckana svetla, i kretala se stalno napred-nazad, i bila svuda, i nije bilo mesta ni za šta drugo, od njih, u sobi, tako da mrak nije ni mogao da uđe i smesti se, i sedne ispred mene, i gleda.

Kada me je mama pitala čega se sećam rekao sam ne. Zar ni toga koliko je Vladica plakao, kako smo išli uz brdo i sa njega gledali put kojim smo se peli, i kako si tati razbio pivo u potoku?

Ne, rekao sam. Svetla, jedino svetla.

Prvo sam voleo sve to, biti skoro svakoga dana kod babe i dede, mama me je nekad gotovo terala da budem tamo, toliko je to bilo puno, ta kuća pored velikog puta, puna komšijskih saksija i tepiha koje su zvali etison i od kojih se pod uopšte nije video i koji su bili potpuno isti u svakoj sobi, da bi i mene nešto do vrha ispunilo kada bih stao na neki od njih.

I tako je bilo sve dok komšijski pas nije uskočio u naše dvorište, oblo i narandžasto, puno ruža, ali pas je bio nacrtan, iako se lavež jasno čuo, a ja imao samo jedan izlaz, šupu punu uglja u zadnjem delu dvorišta, ili to, ili da me pas pojede.

I odmah sam potrčao, ali tamo je bio taj mrak, pun sebe do vrha, i čvrst, i poznat, iako drugog mirisa, i ja sam stao, okrenuo se, zažmurio, i pustio da me pas pojede.

Onda su baba i deda došli da žive kod nas, ali ne na onako kratko, kao ja kod njih, nego na zauvek. Mama je spremala sobu za njih, premeštala stvari iz jedne u drugu, dok sam ja trčkarao za njom, gledao joj u ruke, i kroz spojene dlanove uzvikivao pitanja.